

Logic trong CNTT

Tôi là kỹ sư CNTT trong lứa tuổi hai mươi mấy: thân thể tráng kiện và tinh thần minh mẫn. Ở trọ chung với tôi là tên bạn nổi khổ, 2 đứa tôi cùng mê 1 cô bé đang học tại ĐH Bách Khoa tên Dung, cũng theo ngành CNTT.

Đạo ấy phong trào mặc áo da đang lên cao cho nên thằng bạn chung phòng của tôi mới tậu một cái áo da bò vàng, với ý định dùng nó để cưa cô bé Dung. Phần tôi, tôi tin rằng với cái đầu sắc bén của một kỹ sư, với cái logic khổ luyện trong học đường, Dung sẽ thấy nó đáng giá gấp bội cái áo da màu vàng nhảm nhí ấy.

Rình rập mãi tôi cũng rủ được Dung đi chơi lần đầu. Thật đúng là sắc đẹp thường tỉ lệ nghịch với trí thông minh... Vì thế tôi quyết định phẫu dạy cô bạn gái tương lai của tôi lô gích trước khi tỏ tình. Tôi thì thầm bảo Dung:

- Em có muốn học logic không?

+ Logic là gì hở anh?

- Logic là môn khoa học trí tuệ em ạ. Không có logic nói chẳng ai muốn nghe. Biết logic rồi có đuổi thì thiên hạ cũng kéo tới nghe mình buôn dưa lê đấy.

+ Hay quá, thế anh dạy em logic được không?

- OK, nhưng trước khi học cách Lý Luận Đúng, em phải biết thế nào là Lý Luận Sai trước đã. Tiếng Anh họ gọi là logical fallacy.

+ Vậy anh dạy em cái con fallacy trước nhá?

Tôi bắt đầu:

- Cái đầu tiên em phải biết là Dicto Simpliciter!

+ Là gì thế anh?

- Tức là Đơn Giản Hóa Vấn Đề. Thí dụ nhá: mấy cô lấy chồng Việt

Kiều toàn ham tiền, mình phải nói cho họ biết là...

+ Đúng thế anh ạ. Gần nhà em có 1 con bé...

Tôi ngắt lời:

- Thế là sai em ạ: đâu phải ai lấy chồng Việt Kiều cũng là vì tiền. Cũng có người vì tình yêu, hay biết đâu họ quen nhau trước khi anh ta xuất ngoại. Đó là chưa kể đâu phải Việt Kiều nào cũng giàu hơn người trong nước?

+ Ồ nhỉ. Logic vui quá anh nhỉ, anh nói tiếp đi.

- Cái logic sai thứ hai tiếng Anh gọi là Hasty Generalization, tiếng Việt ta gọi là Vơ Đũa Cả Nắm. Thí dụ nhá: anh có ông bạn buôn thuốc lá bên Đức, em cũng có cô bạn buôn thuốc lá bên ấy... Vậy là ai ở Đức cũng buôn thuốc lá!

+ Đúng đây anh ạ, con bạn em nó ...

- Đúng là đúng thế nào? Tôi bật cười: "Mình biết có 2 người bên Đức buôn thuốc lá, đâu có nghĩa là ai bên ấy cũng đi buôn".

+ Logic hay quá anh ơi, tiếp nữa đi anh.

+ Bây giờ tới Post Hoc. Thí dụ nhá: đừng cho thằng em của em đi chơi theo chúng mình. Lần nào nó đi theo cũng mưa. Lý luận thế là sai vì trời mưa chả liên quan gì tới nó cả.

Thấy Dung tròn xoe mắt thán phục, tôi nả đạn liên tục:

- Tiếp theo là Contradictory Premises: Nếu Thượng Đế làm gì cũng được, thì Thượng Đế có thể làm ra 1 cục đá nặng đến chính Ngài cũng không nâng nổi. Có đúng thế không em?

+ Được chứ anh, chuyện nhỏ như con thỏ. Ngài có thể ...

- Được là được thế nào? Nếu mà làm được thì có nghĩa là có 1 cục đá TD không nâng nổi, mà lúc đầu mình nói là cái gì TD cũng làm được mà.

Tôi nổi hứng nói tiếp, sùi cả bọt mép:

- Tiếng Việt ta gọi là Mâu Thuẫn. Em biết mâu thuẫn là gì không? Mâu là cái giáo. Xưa có 1 anh chàng bán cái mâu, anh nói: Mâu của tôi vô cùng sắc bén, đâm gì cũng thủng. Sau đó anh đem bán cái thuẫn, tức là cái khiên, anh lại nói: Thuẫn của tôi bền chắc vô cùng, không gì đâm thủng. Có người đi ngang bên hỏi: thế lấy cái mâu của anh đâm vào cái thuẫn thì sao? Anh ta không trả lời được.

Dung nhìn tôi như Tử Công nhìn Khổng Tử:

+ Anh quả là thông thái, nhưng sao càng nghĩ em càng thấy nó kỳ kỳ thế nào ấy ...

- Yên lặng nào, để anh giảng tiếp về Ad Misericordiam. Thí dụ nhá: có 1 anh chàng kia thi rớt, nên anh ta năn nỉ ban giám hiệu cho anh vào Đại Học, nói rằng mẹ anh ta đang ốm nặng, trước khi chết chỉ muốn thấy anh có được mảnh bằng. Cha anh ta là 1 nhà hảo tâm đóng góp rất nhiều cho xã hội, có công với đất nước... Nếu anh mà không vào được thì chắc mẹ anh sẽ đau lòng mà chết ...

Dung thút thít khóc:

+ Tội quá anh ạ, thôi thì cho anh ta ...

Tôi gất lên:

- Tội là 1 chuyện, nhưng xứng đáng hay không là chuyện khác. Bộ cứ bố làm việc công ích, mẹ đau nặng thì con cái được đặc quyền hay sao? Mà thôi, để anh dạy cái False Analogy cho em.

+ False Analogy là sao hở anh?

- Thí dụ như bạn anh, nó nói là "Học sinh đi thi nên cho phép mang theo sách. Luật sư ra toà có sách luật, kĩ sư đi làm cũng có sách tra cứu, thế sao học sinh lại không được"?

+ Em hoàn toàn nhất trí...

- Nhất trí cái con khi. Em tư duy lồi mồn quá. Luật sư hay kĩ sư thì đi làm, còn học sinh đi thi để thầy cô kiểm tra xem họ học và nhớ được những gì mà. Hai việc hoàn toàn khác nhau.

+ Anh thật là thiên tài, nói đến đâu đâu em quốc lộ ra đến đấy.

Hưng chí quá, tôi vênh mặt lên:

- Cái fallacy kể là Hypo Contrary to Fact. Thí dụ như ông thầy dạy Sử, ông ấy nói không có Quang Trung Nguyễn Huệ đại phá quân Thanh thì chắc ta vẫn còn bị Bắc trị ...

+ Đúng đấy anh ạ, hồi ấy vua Lê...

- Đúng cái chỗ nào? Đúng là Ngài có công, nhưng nếu không có Ngài, có thể cũng sẽ có người khác đứng lên đánh đuổi quân Thanh mà, mà biết đâu lại lấy lại được Luống Quảng ấy là khác.

+ Ủ nhỉ, cái ông Quang Trung này rách việc...

Tới đây thì tôi không còn đủ kiên nhẫn:

- Dung à, cũng khuya rồi, thôi để anh dạy em 1 cái fallacy cuối rồi hôm khác ta học tiếp. Cái này gọi là Poisoning the Well, tức là Chụp Mũ. Thí dụ nhá: tên bạn chung phòng với anh, hẳn nói "không nên đọc báo viết về CNTT, mấy tay nhà báo biết gì mà viết".

Dung ngắt lời:

+ Nói thế là sai vì đâu cứ phải dân CNTT mới biết CNTT, vả lại nhiều khi nhà báo họ có bạn làm CNTT anh nhỉ. Sao bạn anh tư duy lối mòn thế.

Tôi đắc chí:

- Ủ, thằng bạn anh nó lối mòn lắm em ạ.

Đêm nào cũng thế, chẳng mấy chốc Dung đã sắc bén về logic chẳng kém ai. Đêm hôm nay, tôi dẫn nàng ra bờ hồ đi quanh quẩn. Đợi nàng mỏi chân, tôi dìu nàng ngồi xuống băng ghế đá thủ thi:

- Em à, tối nay anh không nói chuyện logic nữa, anh sẽ nói chuyện 2 đứa mình.

Dung ngắt lời:

+ Hai đứa mình đã có gì đâu mà nói hờ anh?

- Em yêu, sao lại không? Mình đã đi chung với nhau cả tháng rồi, rõ

ràng chúng ta rất hợp nhau.

+ Anh ơi, đừng Hasty Generalization anh nhá.

- Em nói gì thế?

+ Em nói Hasty Generalization. Đi chung với nhau đâu có nghĩa là hợp nhau hả anh. Vả lại, cũng mới chỉ có 1 tháng.

Tôi bật cười:

- Em đùa vui quá. Một tháng là đủ rồi em, đâu cần phải ăn hết cái bánh mới biết cái bánh ngon...

+ False Analogy đây anh: em đâu phải là cái bánh. Anh so sánh khắp khiêng quá.

Tôi cảm thấy gáy mình bắt đầu nóng lên:

-Dung à, em là niềm hy vọng của anh, em mà từ chối thì sao anh sống nổi, tội cho anh, cái công của anh mấy tháng nay...

+Ad Misericordiam anh ơi, tội là một chuyện, có công là một chuyện, xứng đáng hay không là chuyện khác.

Tôi thấy nóng bừng cả mặt:

- Em nói quái gì thế, em muốn logic hả? Được, anh cho em logic. Thế ai dạy em logic thế?

+ Thì anh chứ còn ai vào đây.

- Tức là em nợ anh, không có anh thì làm sao em biết logic?

+ Hypo Contrary to Fact anh ơi. Không có anh thì có thể sẽ có người khác dạy, mà biết đâu lại chả dạy tốt hơn anh đấy chứ. Anh không nhớ Quang Trung Nguyễn Huệ à?

Tôi la lớn lên:

- Dung này, đâu phải cái gì học được cũng nên đem ra áp dụng? Đừng có nói loanh quanh nữa.

+ Anh nhá, đây là Dicto Simplicite đây.

Đến đây thì tôi không kiềm nổi mình nữa:

- Em có thằng nào khác phải không? Thằng nào thế, em cứ nói tuột ra cho xong.

Dung dụi dàng đáp:

+ Thì anh bạn chung phòng của anh đấy chứ ai.

- Cái gì? Nó là cái thằng Sở Khanh, anh ở chung với nó mấy năm nay, anh biết nó rõ lắm...

+ Anh đừng có Poisoning the Well nhá. Thế là chụp mũ đấy.

Tôi thở dài:

- Thôi được, anh chịu thua em. Anh bỏ cuộc. Em giỏi lắm, chỉ xin em cho tên chiến bại này biết nó có cái gì hơn anh cơ chứ?

Dung mở tròn đôi mắt, thật thà đáp:

+ Anh ấy có cái áo da bò màu vàng.

Wednesday May 3, 2006 - 12:24am (PDT)

Next Post: [Good bye Highbury!](#) Previous Post: [So sánh vui giữa Sài Gòn và Hà Nội](#)

You must be a member of [Yahoo! 360°](#) to comment on this blog entry.